
چشمه‌های ایلام

صید محمد درخشنده

www.ketab.ir

سرشناسه	: درخشنده، صیدمحمد، ۱۳۳۴.
عنوان و نام پدیدآور	: چشمه‌های ایلام/ صیدمحمد درخشنده.
مشخصات نشر	: ایلام: انتشارات درخشنده، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۲۶۶ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۹۶۴۶۸-۱-۶
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۶۱.
موضوع	: چشمه‌ها - ایران - ایلام
موضوع	: Springs - Iran - Ilam
رده بندی کنگره	: GL۱۱۵۴
رده بندی دیویی	: ۵۵۱/۴۹۱۳۴۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۵۹۲۵

چشمه‌های ایلام

مؤلف: صیدمحمد درخشنده

انتشارات: درخشنده

صفحه آرای: سجاد حاتمی

طراح جلد: ابراهیم کرمان

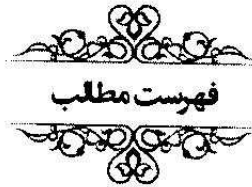
نوبت چاپ اول: ۱۳۹۸

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۶۴۶۸-۱-۶

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان

تلفن و نشانی الکترونیکی ناشر

۱۱		مقدمه
فصل ۱: نگاهی مختصر به جغرافیای طبیعی استان ایلام		
۱۵		استان ایلام
۱۶		کوهها و دشت‌های استان ایلام
۱۶		مهمترین دشت‌های ایلام
۱۷		ارتفاعات مهم استان ایلام
۱۷		کبیرکوه
۱۹		ناهمواری‌ها
۲۰		قله‌های کبیرکوه
۲۱		تنگه‌های کبیرکوه
۲۱		پشته‌های کبیرکوه
۲۲		سابقه‌ی زمین‌شناسی کبیرکوه
۲۲		وضعیت منابع طبیعی در استان ایلام
۲۳		پوشش گیاهی استان ایلام
۲۵		اقلیم استان
۲۶		بارندگی
۲۷		تقسیم‌بندی آب و هوایی استان ایلام
۲۷		منابع آب استان ایلام
۲۸		مهمترین چشمه ساران، سراب‌ها و رودخانه‌های استان ایلام
۲۹		اهمیت چشمه‌ها
۳۱		اصطلاحاتی محلی در مورد چشمه‌ها

فصل دوم: چشمه‌های آب در شهرستان ایلام

۳۷	چشمه‌های آب در شهرستان ایلام
۴۰	برخی از چشمه‌های شهر ایلام و نواحی اطراف و حومه
۴۲	شرح برخی از چشمه‌های شهر ایلام و نواحی اطراف
۶۱	چشمه‌های واقع در مناطق ارکوازی
۶۲	برخی از چشمه‌های آب در مناطق ارکوازی
۶۴	شرح بعضی از چشمه‌های آب در مناطق ارکوازی
۷۸	منطقه باولی
۷۹	بعضی از چشمه‌های واقع در منطقه باولی (بولی)
۸۰	شرح برخی از چشمه‌های منطقه باولی (بولی)
۸۵	دره ییلاقی میشل
۸۶	اسامی بعضی از چشمه‌های آب در دره ییلاقی میشل
۸۷	شرح برخی از چشمه‌های آب در دره ییلاقی میشل
۹۰	منطقه قَجَر
۹۰	برخی از چشمه‌های ناحیه قَجَر و نواحی اطراف
۹۰	شرح برخی از چشمه‌های واقع در منطقه قَجَر

فصل سوم: چشمه‌های آب در شهرستان مهران

۹۵	شهرستان مهران
۹۶	بعضی از چشمه‌های آب واقع در شهرستان مهران
۹۸	شرح بعضی از چشمه‌های واقع در شهرستان مهران

فصل چهارم: چشمه‌های آب در شهرستان دره شهر

۱۱۵	شهرستان دره شهر
۱۱۷	بعضی از چشمه‌های آب در شهرستان دره شهر
۱۱۷	بعضی از چشمه‌های آب در پشته شیخ مکان
۱۱۸	بعضی از چشمه‌های آب واقع در پشته یوژندر
۱۱۸	بعضی از چشمه‌های آب واقع در پشته النج
۱۱۸	بعضی از چشمه‌های آب واقع در پشته فرهاد آباد
۱۱۹	بعضی از چشمه‌های آب واقع در پشته جوبینه

فصل پنجم: چشمه‌های آب شهرستان بدره

۱۳۱.....	شهرستان بدره.....
۱۳۳.....	بعضی از چشمه‌های آب در شهرستان بدره.....
۱۳۵.....	بعضی از چشمه‌های منطقه‌ی لارت بدره.....
۱۳۵.....	بعضی از چشمه‌های منطقه‌ی کبیرکوه، پشته‌ی گردکانه.....
۱۳۶.....	بعضی از چشمه‌های پشته‌ی زرانگوش، پای کبیرکوه بدره.....
۱۳۶.....	بعضی از چشمه‌های واقع در پشته‌ی کلم بدره.....
۱۳۶.....	بعضی از چشمه‌های واقع در پشته‌ی ارش «ارشت» بدره.....
۱۳۷.....	بعضی از چشمه‌های واقع در ارتفاعات و دامنه‌ی کوه سیوان، بدره.....

فصل ششم: چشمه‌های آب شهرستان آبدانان

۱۵۷.....	شهرستان آبدانان.....
۱۵۸.....	بخشی از چشمه‌های شهرستان آبدانان.....

فصل هفتم: چشمه‌های آب شهرستان سیروان

۱۷۱.....	شهرستان سیروان.....
۱۷۳.....	بخشی از چشمه‌های شهرستان سیروان.....
۱۷۴.....	شرح برخی از چشمه‌های شهرستان سیروان.....

فصل هشتم: چشمه‌های آب شهرستان چرداول

۱۸۷.....	شهرستان چرداول.....
۱۸۸.....	بخشی از چشمه‌های شهرستان چرداول.....
۱۸۹.....	شرح برخی از چشمه‌های شهرستان چرداول.....
۱۹۳.....	بعضی از چشمه‌ها و سراب‌های واقع در منطقه‌ی هلیلان.....
۱۹۴.....	شرح بعضی از چشمه‌ها و سراب‌های مناطق هلیلان.....
۱۹۵.....	بعضی از چشمه‌ها در منطقه‌ی آسمان آباد چرداول.....
۱۹۶.....	شرح بعضی از چشمه‌ها در منطقه‌ی آسمان آباد.....
۱۹۸.....	بعضی از چشمه‌های مناطق زنجیره.....
۱۹۸.....	شرح برخی از چشمه‌های مناطق زنجیره.....

فصل نهم: چشمه‌های آب در شهرستان ملکشاهی

۲۰۳.....	شهرستان ملکشاهی
۲۰۴.....	بخشی از چشمه‌های واقع در حوزه‌ی شهرستان ملکشاهی
۲۰۸.....	شرح بعضی از چشمه‌ها در شهرستان ملکشاهی
۲۲۰.....	برخی از چشمه‌های واقع در منطقه‌ی شوهان ملکشاهی
۲۲۱.....	شرح بعضی از چشمه‌ها در منطقه‌ی شوهان

فصل دهم: چشمه‌های آب در شهرستان دهلران

۲۲۹.....	شهرستان دهلران
۲۳۱.....	تعدادی از چشمه‌های آب در منطقه‌ی دهلران
۲۳۲.....	شرح برخی از چشمه‌ها در منطقه‌ی دهلران

فصل یازدهم: چشمه‌های آب در شهرستان ایوان

۲۴۳.....	شهرستان ایوان
۲۴۵.....	تعدادی از چشمه‌های واقع در منطقه‌ی عمومی شهرستان ایوان
۲۴۷.....	شرح بعضی از چشمه‌ها در شهرستان ایوان
۲۵۹.....	پیشنهادهای
۲۶۰.....	نتیجه
۲۶۱.....	منابع و مآخذ

مقدمه

وجود آب به عنوان مایه‌ی حیات بخش از روزگاران کهن همچنان مورد احترام و تقدس قرار داشته و تمامی پیروان ادیان الهی بر این اعتقاد پای بند هستند که بدون آب نمی‌توان رنده ماند و حیات وجود نخواهد داشت. بنابراین چشمه‌ساران، انهار، جویبارها، رودخانه‌ها، فلات‌ها، دریاها و دریاچه‌ها از عناصر ارزشمند طبیعی هستند که در طول تاریخ بشریت، مورد توجه انسان‌ها قرار گرفته و به این ترتیب از نعمات آب برخوردار بوده و نقش اساسی و بنیادی را در زندگی آن‌ها ایفا نموده است و تا همیشه تاریخ و ماندگاری در روی این کره‌ی خاکی به این ماده‌ی حیات بخش، یعنی (آب) وابسته هستند.

چشمه‌ها نیز از عناصر مهم در راستای تأمین آب برای بشر بوده‌اند و بشر همچنان به این عناصر خدادادی وابسته بوده، به طوری که اقوام روی کره‌ی زمین از روزگاران کهن همچنان در کنار رودها و چشمه‌سارها زندگی کرده‌اند و تمدن‌های گوناگونی را به وجود آورده‌اند و در گوشه و کنار این چشمه‌ها و رودخانه‌ها به تفریح، کشاورزی و دامداری و دامپروری اشتغال داشته‌اند.

اقوام ساکن در استان ایلام نیز به خاطر وجود جنگل‌ها، دریاها، کوه‌ها، دشت‌ها، رودخانه‌ها و چشمه‌ها از روزگاران کهن همچنان زندگی ایلی و عشایری و کشاورزی و دامداری خود را به سبب این همه نعمات خدادادی در کنار چشمه‌ها، دریاها و رودخانه‌ها گذرانده‌اند و از آب به عنوان مایه حیات و زندگی استفاده نموده و این نعمت بزرگ را مقدس دانسته‌اند.

بنابر این بر اساس اسناد و مدارک تاریخی موجود، علاوه بر وجود چشمه‌ها و چشمه‌ساران، در طول دوران‌های گذشته تعداد زیادی از قنات‌ها به منظور استفاده در امر کشاورزی و استفاده‌ی آب شرب و نیز برای رفاه حال و زندگی روزمره‌ی مردم در سرتا سر استان ایلام حفر گردیده است و اکنون بسیاری از آن‌ها فعال بوده و یا به علت

عدم توجه، به دست فراموشی سپرده شده‌اند و یا آب آن‌ها در مجاری رودخانه‌ها و یا در زیر پوست زمین، در شهرها و مناطق دیگر سرگردان و بلا استفاده هستند.

با این توصیف نگارنده در سال ۱۳۹۲ با یک سری تحقیقات میدانی و گسترده نسبت به شناسایی ۶۴ رشته قنات در استان ایلام اقدام نموده و در مجموعه‌ای به نام کتاب قنات‌های به چاپ رسانده است. ضمن این که بسیاری دیگر از قنات‌ها، مخصوصاً در مناطق دهلران، ارتفاعات کوه سیوان در شهرستان بدره و حوالی شهرستان تاریخی آبدانان همچنان ناشناخته باقی مانده و جای کار دارد که دوستان علاقمند به این موارد توجه کرده و قنات‌های بیشتری را در شناسایی و معرفی کنند.

نگارنده همچنین در حین بررسی و شناسایی قنات‌های ایلام، متوجه گنجینه‌ای بسیار گران بهاء نام چشمه‌های آب شرب، آب‌های معدنی و گرم و چشمه‌هایی با آب شور و نیز چشمه‌ای جای در بستر و کرانه‌های رودخانه‌ها و برکه‌ها گردید که در طول تاریخ در میان طبیعت بکر ناشناخته‌ی ایلام جاری بوده که نیاز به معرفی داشتند، بنابراین خداوند توفیق داد تا در این مجموعه در حد امکان به تعدادی در خور توجه از این چشمه‌ها اشارتی داشته باشد به امید آراست رضایت علاقمندان را به خود جلب نماید.